

Блавт Оксана

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри фізичного виховання
Національного університету «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна
ORCID: 0000-0001-5526-9339
e-mail: oksanablavt@ukr.net

СУЧАСНЕ ІНКЛЮЗИВНЕ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ: ІННОВАЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ

Анотація. У статті розглянуто питання інклюзивного освітнього процесу для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. Установлено, що серед основних завдань розвитку системи освіти України під час дії воєнного стану та повоєнний період є проведення заходів щодо здоров'язбереження учасників освітнього процесу. Визначено, що дієвим шляхом означеного є забезпечення упровадження нових підходів до навчання на основі європейського досвіду інклюзивного навчання здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб та можливостей. Досліджено, що інклюзивне фізичне виховання як частина активного способу життя здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами повинно забезпечити розвиток основних рухових навичок та зменшення фізичної залежності шляхом реабілітації відхилень у стані здоров'я. У результаті науково-пошукової роботи виокремлено пропозиції розробки моделі інклюзивного фізичного виховання та синергії його з інтегрованим. Це передбачає інтеграцію у процес інклюзивного фізичного виховання основ: корекційної та превентивної педагогіки, адаптивного фізичного виховання, мультисенсорної стратегії, реабілітаційної психології, основ здоров'я та валеологічної освіти, первинної домедичної допомоги. Розглянуті напрями інноваційної реорганізації інклюзивного фізичного виховання у вищій освіті можуть стати основою для створення навчальних інструментів його реалізації з урахуванням об'єктивних вимог часу.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти, інклюзія, фізичне виховання, воєнний стан, інновації, здоров'язбереження.

Постановка проблеми. Вже понад рік триває повномасштабна агресія росії проти України. Для України це війна за цивілізаційний вибір. Наша держава відстоює свою приналежність до європейської цивілізації, а отже – засадничі цінності, права і свободи Європейського Союзу.

Відбудова України після війни, фізична і не тільки, має бути спрямована в майбутнє і формувати це майбутнє. Тому можна стверджувати, що час відбудови вже настав. І це також момент, коли треба встановити принципи, на

яких має ґрунтуватися система освіти. З огляду на це варто розглянути, які саме мають бути нові наративи, скеровані на підвищення якості, ефективності та результативності освітнього процесу вищої школи.

Беззаперечно, що застосування педагогічних новацій нині в освітній галузі стало об'єктивною закономірністю. В умовах тривалої війни вагомим значення набуває забезпечення якісного освітнього процесу для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами (ООП), кількість яких перманентно зростає.

Забезпечення наявності умов здобувачам вищої освіти з ООП для здобуття якісної освіти відповідно до особливостей, потреб і можливостей, є одним із основних пріоритетів сучасної української соціальної й освітньої політики (Бондар, 2019). Попри це, доводиться констатувати, що інтеграція названих вразливих верств у вищій освіті часто має лише декларативний характер, що додатково актуалізує означену проблему в зв'язку з тривалими бойовими діями на території України.

Головною складовою соціальної взаємодії та інтеграції здобувачів вищої освіти з ООП у закладах вищої освіти (ЗВО) є інклюзія, яка передбачає можливість отримання якісних освітніх знань здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами (ООП) (Блавт, Козібрда і Рожко, 2021).

Орієнтири розв'язання зазначеної проблеми розглядаємо з позицій вітчизняної педагогічної науки з акцентом на врахуванні детермінант інклюзивної освіти й використання форм, засобів, методів фізичного виховання (ФВ).

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Серед основних завдань розвитку системи освіти України у термін воєнного стану та повоєнний період визначено проведення заходів щодо здоров'язбереження учасників освітнього процесу (Стадник, 2022). На переконання фахівців (Блавт, 2022; Tant and Watelain, 2016), основу здоров'язберігаючого процесу здобувачів вищої освіти з ООП мають становити теоретично обґрунтовані й експериментально перевірені інноваційні практики ФВ, організованого на основі сучасних загальнонаукових і спеціальних технологій теорії, методики та досвіду інклюзивної фізичної культури. На сучасному етапі вітчизняні дослідження цього процесу відзначаються поодиноким характером та фрагментарністю.

За даними Lieberman and Houston-Wilson, 2009 система освіти є найбільш важливою структурою, яка закладає основи здорового способу життя, чим сприяє зміцненню духовного, фізичного та соціального благополуччя молодого покоління. Якісна освіта повинна сприяти поліпшенню здоров'я, а міцне здоров'я є передумовою отримання належної освіти (Шкарлет та ін., 2022).

Зазначимо, що серед здобувачів вищої освіти з ООП, чимало таких, які постраждали внаслідок військових дій або отримали психологічні травми. Відповідно, фізичні порушення у їхньому стані здоров'я доповнено проявами наслідків психологічної травми, які безпосередньо впливають на освітню діяльність. Зазначені проблеми є лише частиною викликів, що стоять перед вищою освітою у період війни та повоєнного відновлення.

Визначено, що основні завдання розвитку освіти здобувачів вищої освіти з ООП у повоєнний період полягають у впровадженні нових підходів до навчання з урахуванням європейського досвіду інклюзивного навчання осіб з ООП (Шкарлет та ін., 2022). Постійно здійснюються пошуки моделей інклюзивної освіти в Україні (Бондар, 2019; Шевців, 2016).

Тут відзначаємо майже повну відсутність досліджень і рекомендацій щодо модифікації інклюзивного ФВ як засобу здоров'язбереження та реабілітації, особливо з урахуванням впливу воєнних подій.

Мета роботи – виявлення інноваційних напрямів інклюзивного ФВ здобувачів вищої освіти з ООП у контексті сучасних світових тенденцій та впливу тривалої війни.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, систематизація, порівняння різних поглядів на досліджувану проблему, узагальнення даних науково-методичної та спеціальної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Задля здійснення наукової розвідки у визначеному керунку, зазначимо, що інклюзивне фізичне виховання є відносно новим напрямом у вітчизняній освіті, яке забезпечує фізичне виховання здобувачів вищої освіти з ООП з урахуванням їхніх фізичних можливостей.

Згідно з відомостями ЮНЕСКО розглядає інклюзію як процес визнання і реагування на різноманітність потреб всіх тих, хто навчається (Lieberman and Houston-Wilson, 2009).

У нашому дослідженні ми схиляємося до думки (Tant and Watelain, 2016), що інклюзивне фізичне виховання як нова філософія освіти, повинна стати частиною активного способу життя здобувачів вищої освіти з ООП. При цьому забезпечити розвиток основних рухових навичок та зменшення фізичної залежності завдяки реабілітації відхилень у стані здоров'я, (Блавт, 2022). Це передбачає спеціальну організацію занять фізичними вправами як джерела функціональних ресурсів організму, спрямованого на усунення наявних негативних тенденцій у фізичному розвитку та стані здоров'я здобувачів вищої освіти з ООП.

Зважаючи на можливу наявність психологічних травм у здобувачів вищої освіти з ООП, спричинених тривалим перебуванням у стані стресу в час військової агресії РФ, особливу увагу слід приділити регуляції та супроводу організації інклюзивного ФВ. При цьому слід врахувати вплив фізичної активності на емоційний стан та розумову діяльність (Colquitt and all, 2017). Результатом інклюзивного ФВ у ЗВО має бути задоволення індивідуальних освітніх потреб у реалізації рухової активності усіх без винятку здобувачів вищої освіти з ООП, незалежно від особливостей їх психофізичного розвитку (Tant and Watelain, 2016).

Нині інклюзивне фізичне виховання як засіб здоров'язбереження та реабілітації відповідно до нинішніх реорганізаційних процесів в освіті вимагає формування сучасного контенту на основі інноваційних педагогічних технологій. Підтримка активного впровадження інновацій в освітню галузь вже під час війни стала одним із ключових напрямів роботи Міністерства

освіти і науки України та його підрозділів (Шкарлет та ін., 2022). Водночас, зазначимо, що інклюзія – це ознака здорового соціуму (Бондар, 2019).

Педагогічна інноватика відповідно до особливостей новітніх процесів в освіті та з огляду на чинники воєнного стану скерована на створення нового в системі освіти та педагогічної науки і представлена на кшталт системи рекомендацій для теоретиків і практиків інклюзивного ФВ. Отож, в основі наших пропозицій – розробка моделі інтегрованого ФВ та синергія його із інклюзивним. Ми пропонуємо розглянути кілька напрямів такої форми інклюзивного ФВ у вищій освіті, які можуть стати основою для створення навчальних інструментів його реалізації.

Очевидно, що кожен з виокремлених напрямів заслуговує на окрему увагу, ретельне дослідження та апробацію задля внесення необхідних коректив та чергових новацій з урахуванням результатів емпіричних досліджень. Мета цих заходів полягає в тому, щоб надати інноваційний керунок інклюзивному фізичному вихованню шляхом упровадження новітніх стратегій.

Отож, стисло розглянемо пропоновані напрямки інклюзивного ФВ здобувачів вищої освіти з ООП, що передбачає інтеграцію основ:

1. Корекційної педагогіки: задля упровадження інструментів корекції порушень психофізичного розвитку здобувачами вищої освіти з ООП. Доцільність такої пропозиції зумовлена взаємозв'язком корекційної педагогіки та спеціальної психології. Останню позиціонуємо як психологічний фундамент у навчанні та корекційній роботі із здобувачами вищої освіти з ООП.

Вважаємо, що корекційна спрямованість інклюзивного ФВ забезпечує трансформацію цього процесу, сприяє особистісному розвитку учасників освітнього процесу та передбачає розробку новітніх інноваційних технологій з урахуванням положень корекційної педагогіки.

2. Превентивної педагогіки: для створення умов із попередження негативного впливу на осіб з ООП комплексу зовнішніх чинників, пов'язаних із тривалими військовими діями на території України, як підґрунтя для забезпечення превентивного розвитку їхнього психофізичного стану в означеному педагогічному процесі. Методики інклюзивного ФВ повинні передбачати використання засобів підвищення опірності організму до такого впливу, запобігання найпоширеніших захворювань тощо.

За допомогою такої інтеграції можливо урахувувати зумовлені наявними особливостями здобувачів вищої освіти з ООП особливостей розвитку моторної функції, рухових якостей, фізичної працездатності, прояву морфофункціональних показників, когнітивних функцій у процесі надання пріоритету у виборі найефективніших методик, спрямованого на превенцію наявних негативних тенденцій у показниках психофізіологічного і фізичного станів під дією постійного стресу.

3. Адаптивного ФВ (АФВ): що передбачає диференціювання ФВ для кожного здобувача вищої освіти з ООП. Зазначимо, що диференціювання ФВ не є новою концепцією, яка використовується модифікацію змісту цього процесу для задоволення потреб кожного учасника освітнього процесу та з урахуванням їх задля створення комфортних умов ефективної реалізації ФВ здобувачів вищої освіти з ООП (Colquitt and all, 2017).

Ми пропонуємо диференційований підхід реалізовувати на основі адаптивного ФВ. Визначено, диференціювання ФВ вимагає часу, енергії, уваги та терпіння, однак, результат того вартий (Ellis, and all, 2009). Диференційоване фізичне виховання це складна концептуальна модель і філософія, яка забезпечує персоналізацію цього процесу. Вважаємо вкрай важливим у роботі із здобувачами вищої освіти з ООП враховувати їхні індивідуальні відмінності.

Водночас, таким чином намагаємось реалізувати особистісно-орієнтований підхід в педагогіці, коли у центрі знаходиться конкретна особа з ООП, усім різноманіттям психофізичних особливостей. Педагогічний процес має максимально повно враховувати ці особливості. На основі оцінки кожного здобувача вищої освіти з ООП відповідно до їхніх індивідуальних особливостей, визначаються доцільні підходи у формуванні навчальної програми інклюзивного ФВ.

Не викликає сумніву, що запровадження диференційованого підходу у фізичному вихованні є потужним викликом, але цей метод однозначно полегшує процес інклюзії. Незважаючи на простоту такої концепції, її практична реалізація доволі складна і вимагає ретельного планування. Зазначимо, що ми пропонуємо не тільки диференціювати фізичне виховання, але й результати цього процесу.

У цьому аспекті зазначимо, що визначна особливість інклюзивної освіти зарубіжних країн полягає в її динамічності, тому що спостерігається постійна адаптація умов навчання до індивідуальних особливостей кожного здобувача вищої освіти з ООП (Martinen, and all, 2017). Вважаємо, що такий підхід має вирішальне значення у формуванні мотивації до занять. У цьому аспекті, ми підтримуємо наукові підходи (Tant, and Watelain, 2016; Colquitt & all, 2017), що диференціація інклюзивного ФВ є найефективнішим способом максимізації досвіду ФВ для всіх учасників освітнього процесу.

4. Мультисенсорної стратегії, яку позиціонуємо як потужний спосіб охоплення численних потреб здобувачів вищої освіти з ООП. Так ми намагаємось вирішити питання бойових психічних травм, які ще отримали назву «неврозу воєнного часу». Доволі часто після пережитої травматичної події спостерігаються і патологічні фізіологічні реакції, що загалом є нормальним способом реагування на війну. Інноваційні розробки в цьому напрямі (Стадник, 2022) рекомендують урахувувати: індивідуально-типологічні особливості нервової системи здобувачів вищої освіти для індивідуалізації засобів і методів.

Реалізація інноваційної освітньої діяльності на основі мультисенсорної стратегії ґрунтується на мультисенсорному сприйнятті, яка своєю чергою забезпечує адаптацію до зовнішніх умов. В основі такого підходу – особистісний адаптаційний потенціал, що дає змогу диференціювати здобувачів вищої освіти за рівнем стійкості до стресових ситуацій. При цьому необхідно, враховуючи максимально можливу кількість індивідуальних особливостей кожного здобувача вищої освіти з ООП, впливати на рухову і психічну сфери так, аби запобігти утворенню неадекватної адаптації, оскільки вона зумовлює зниження рівня функціонування окремих систем, напруження

регуляторних механізмів, втрати функціональних ресурсів, наслідком чого може стати погіршення стану здоров'я (Блавт, Козіброда, та Рожко, 2021).

Окрім того, сенсорний досвід може вплинути на реалізацію комплексу розвивальних, виховних, навчальних функцій інклюзивного ФВ. Вважаємо, що імплантація у навчальний процес такої стратегії є дієвим способом й для усіх здобувачів вищої освіти розвинути впевненість у волонтерстві, реалізуючи взаємодопомогу у процесі занять (Ferlazzo, 2021).

5. Реабілітаційної психології: як засобу відновлення постраждалих здобувачів вищої освіти з ООП внаслідок психотравматичних ситуацій. Своєчасна психологічна підтримка є профілактикою формування комплексу жертви, розвитку посттравматичних стресових та супутніх психічних розладів, протиправної поведінки тощо, а отже – профілактикою інвалідності. Отож, зважаючи на те, що мова вже йде про осіб з ООП, психологічну допомогу потрібно надавати якомога швидше після появи симптомів розладу, оскільки відновлювальний потенціал організму з часом суттєво зменшується.

Враховуючи наявність взаємозв'язку фізичного та психічного стану і синергії емоцій та фізіологічних реакцій організму, вважаємо за необхідне впровадження у процес інклюзивного фізичного виховання засобів психологічного забезпечення.

6. Основ здоров'ята валеологічної освіти, задля укорінення пріоритетності здоров'язбереження в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Цей напрям передбачає формування в здобувачів вищої освіти з ООП знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, безпечну поведінку, розвиток мотивації дбайливо ставитися до власного здоров'я, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя й, основне, набуття власного здоров'язбережувального досвіду з урахуванням наявних порушень у стані здоров'я. У підсумку, використання інноваційних методик інклюзивного ФВ та здоров'язбережувальних технологій скеровані на формування ціннісного ставлення здобувачів вищої освіти з ООП до свого здоров'я.

7. Основ первинної домедичної допомоги: передбачає набуття здобувачами вищої освіти з ООП знань медико-біологічного, педагогічного контролю та методів функціональної діагностики. Вважаємо, що такі знання є основою упередження наявних негативних тенденцій в їхньому фізичному розвитку, здоров'ї та повноцінного ФВ в процесі навчання у ЗВО. Цей напрям вимагає передусім знань здобувачами вищої освіти з ООП індивідуальних особливостей аби уникнути травматизму на заняттях та вміння надати першу долікарську медичну допомогу у разі травми, щоб мінімілізувати можливі наслідки.

Насамкінець зазначимо, що інклюзивне ФВ є позитивною практикою не лише для здобувачів вищої освіти з ООП, а й для їхніх однокласників. Відбувається «взаємообмін» виховання у кожного учасника освітнього процесу толерантності, комунікабельності, зменшення агресії, емпатії, тактової взаємодії, чуйності та усвідомлення цінності свого здоров'я і розвитку здатності рефлексувати.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Важливим кроком модернізації освіти вищої школи є упровадження на всіх щаблях філософії інклюзивної освіти, в основі якої відбувається зміна освітньої парадигми – синтез двох традиційних систем в єдину. На сьогодні в Україні, зважаючи на перманентне зростання осіб з інвалідністю в суспільстві унаслідок тривалих бойових дій, особлива увага приділяється можливостям освітньої інклюзії для забезпечення особам з ООП повноцінної освіти, індивідуалізованої, доступної, заснованої на потребах і можливостях.

Провідна роль інклюзивного ФВ полягає у превенції незадовільного стану здоров'я здобувачів вищої освіти з ООП і подальшої відповідної корекції цього процесу адекватними педагогічними засобами й методами. З огляду на необхідність системних змін у соціумі під дією тривалого воєнного стану та імплантацією європейських цінностей на всіх рівнях освіти, інклюзія потребує змін, оскільки є особливою системою навчання, що охоплює весь різноманітний контингент.

Розглянуті напрями інноваційної реорганізації інклюзивного ФВ у вищій освіті, які можуть стати основою для створення навчальних інструментів його реалізації у навчальних програмах. Ці пропозиції є новаторською концепцією, оскільки вона об'єднує кілька типів новацій в єдиному просторі, що також є основою тенденції генеративного інклюзивного ФВ.

Перспективу подальших наукових пошуків убачаємо в розробленні моделей і методик, пов'язаних із модернізацією інклюзивного ФВ у вищій освіті та науково-методичного супроводу цього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бондар, К. (2019). *Теорія і практика інклюзивної освіти*. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг». Видавництво ФО-П Чернявський Д.О., 170 с.

Блавт, О., Козіброда, Л. та Рожко, О. (2021). Генерування педагогічних основ формування інклюзивного освітнього середовища у вищій школі засобами ФВ. *Гірська школа Українських Карпат*, Вип. 25, с. 63-68. URL: <https://doi.org/10.15330/msuc.2021.25.63-68> (дата звернення 15.07.2023)

Стадник, В. (2022). Педагогічні основи психологічного забезпечення процесу ФВ здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану. *Інноватика у вихованні*, Вип. 16, сс. 132–140. URL: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i16.488> (дата звернення 15.07.2023)

Блавт, О. (2022). Інклюзивне фізичне виховання здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами засобами дистанційних технологій. *Інноватика у вихованні*, Вип. 15, с. 27–34. URL: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i15.461>. (дата звернення 21.07.2023)

Tant M., Watelain, E.(2016). Forty Years Later, a Systematic Literature Review on Inclusion in Physical Education (1975-2015): a Teacher Perspective. *Educ. Res. Rev*, Vol. 19, p. 1–17. URL: <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2016.04.002>. (дата звернення 21.07.2023)

Lieberman, L., Houston-Wilson, C. (2009). *Strategies for Inclusion; A Handbook for Physical Educators*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Шкарлет, С. (заг. ред.) (2022). *Освіта України в умовах воєнного стану: інформ.-аналіт. зб.* Інститут, освітньої аналітики, 358 с.

Шевців, З. (2016). *Основи інклюзивної педагогіки* [текст]. Київ: «Центр учбової літератури», 248 с.

Colquitt, G., Pritchard, T., Johnson, C., McCollum, S. (2017). Differentiating Instruction in Physical Education: Personalization of Learning. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, Vol. 88, N. 7, p. 44–50.

Ellis, K., Lieberman, L., LeRoux, D. (2009). Using Differentiated Instruction in Physical Education. *Originally appeared in Palaestra*, Vol. 24, N. 4. URL: <https://sites.aph.org/physical-education/articles/using-differentiated-instruction-in-physical-education/> дата звернення 25.04.2023)

Martinen, R., McLoughlin, G., Fredrick, R., Novak, D. (2017). Integration and Physical Education: a Review of Research. *Quest*, Vol. 69(1), p. 37–49. URL: <https://doi.org/10.1080/00336297.2016.1150864> (дата звернення 24.07.2023)

Ferlazzo, L. (2021). Four Favorite Physical Education Instructional Strategies - Recommended by Teachers! URL: <https://www.edweek.org/teaching-learning/opinion-four-favorite-physical-education-instructional-strategies-recommended-by-teachers/2021/07> (дата звернення 25.04.2023)

REFERENCES

Bondar, K. (2019). *Teoriia i praktyka inkliuzyvnoi osvity. Proekt "Pidtrymka inkliuzyvnoi osvity u m. Kryvyi Rih"* [Theory and Practice of Inclusive Education. Project "Support for Inclusive Education in Kryvyi Rih"]. Vydavnytstvo FO-P Cherniavskiy D.O. 170 s. [in Ukrainian]

Blavt, O., Kozibroda, L. ta Rozhko, O. (2021). Heneruvannia pedahohichnykh osnov formuvannia inkliuzyvnogo osvitnoho seredovyscha u vyshchii shkoli zasobamy FV [Generation Pedagogical Fundamentals the Formation of an Inclusive Educational Environment in Higher Education by Means of Physical Education]. *Hirska shkola Ukrainskykh Karpat*, Vyp. 25, s. 63–68. URL: <https://doi.org/10.15330/msuc.2021.25.63-68><https://doi.org/10.35619/iiu.v1i16.488> (data zvernennia: 15.07.2023) [in Ukrainian]

Stadnyk, V. (2022). Pedahohichni osnovy psykholohichnoho zabezpechennia protsesu fizychnoho vykhovannia zdobuvachiv vyshchoi osvity v umovakh voiennoho stanu [Pedagogical Foundations of Psychological Support of the Process of Physical Education of University Students in Martial Law]. *Innovatyka u vykhovanni*. Vyp. 16, s. 132–140. <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i16.488>. URL: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i16.488> (data zvernennia: 15.07.2023) [in Ukrainian].

Blavt, O. (2022). Inkliuzyvne fizyчне vykhovannia zdobuvachiv vyshchoi osvity z osoblyvyimy osvitnimy potrebamy zasobamy dystantsiinykh tekhnolohii [Inclusive Physical Education of University Students with Special Educational Needs by Means of Remote Technologies]. *Innovatyka u vykhovanni*, Vyp. 15, s. 27–34 URL: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i15.461>(data zvernennia: 20.07.2023) [in Ukrainian]

Tant, M., & Watelain, E. (2016). Forty Years Later, a Systematic Literature Review on Inclusion in Physical Education (1975-2015): a Teacher Perspective.

Educ. Res. Rev., 19, 1–17. URL: <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2016.04.002>. (data zvernennia: 21.07.2023)

Lieberman, L., Houston-Wilson, C. (2009). *Strategies for inclusion; A Handbook for Physical Educators*. Champaign, I: Human Kinetics.

Shkarlet, S. (zah. red.) (2022). *Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: inform.-analit. zb.* [Education of Ukraine in Martial Law: Informant-analyst. coll.]. Instytut, osvitoi analityky, 358 s. [in Ukrainian]

Shevtsiv, Z. (2016). *Osnovy inkliuzyvnoi pedahohiky [tekst]*. [Basics of Inclusive Pedagogy [text]. Kyiv: “Tsentr uchbovoi literatury”. 248 s. [in Ukrainian]

Colquitt, G., Pritchard, T., Johnson, C., McCollum, S. (2017). Differentiating Instruction in Physical Education: Personalization of Learning. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, Vol. 88, No. 7, p. 44–50.

Ellis, K., Lieberman, L., LeRoux, D. (2009). Using Differentiated Instruction in Physical Education. *Originally appeared in Palaestra*, Vol. 24, No. 4. URL: <https://sites.aph.org/physical-education/articles/using-differentiated-instruction-in-physical-education/> (data zvernennia: 25.04.2023)

Martinen, R., McLoughlin, G., Fredrick, R., Novak, D. (2017). Integration and Physical Education: a Review of Research. *Quest*, Vol. 69(1), p. 37–49. URL: <https://doi.org/10.1080/00336297.2016.1150864> (data zvernennia: 24.07.2023)

Ferlazzo, L. (2021). Four Favorite Physical Education Instructional Strategies - Recommended by Teachers! <https://www.edweek.org/teaching-learning/opinion-four-favorite-physical-education-instructional-strategies-recommended-by-teachers/2021/07> (data zvernennia: 25.04.2023)

MODERN INCLUSIVE PHYSICAL EDUCATION: INNOVATIONS AND OPPORTUNITIES

Oksana Blavt

Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor,
Professor at the Department of Physical Education of the
Lviv Polytechnic National University,

Lviv, Ukraine

ORCID: 0000-0001-5526-9339

e-mail: oksanablavt@ukr.net

Abstract. The article discusses the issue of the inclusive educational process for students with disabilities. It was established that among the main tasks of the development of the education system of Ukraine in the period of martial law and the post-war period is the implementation of measures to protect the health of participants in the educational process. It was determined that an effective way to do this is to ensure the implementation of new approaches to education based on the European experience of inclusive education of students with disabilities, taking into account their individual needs and capabilities. It has been investigated that inclusive physical education, as part of the active lifestyle of students with disabilities, should ensure the development of basic motor skills and reduce physical dependence by rehabilitating health disorders. As a result of scientific research, proposals for the

development of a model of inclusive physical education and its synergy with integrated physical education have been identified. It has been studied that due to the need for systemic changes in society under the influence of a long state of war and the implantation of European values at all levels of education, inclusion needs changes, as it is a special system of education that covers the entire diverse contingent. Currently, inclusive physical education, as a means of health care and rehabilitation, in accordance with modern reorganization processes in education, requires the formation of modern content based on innovative pedagogical technologies. This involves the integration into the process of inclusive physical education of the basics: corrective and preventive pedagogy, adaptive physical education, multisensory strategy, rehabilitation psychology, the basics of health and valeological education, primary pre-medical care. The considered areas of innovative reorganization of inclusive physical education in higher education can become the basis for creating educational tools for its implementation, taking into account the objective requirements of the time.

Keywords: students with disabilities, inclusive, physical education, martial law, innovations, health care.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2023 р.